

و لا إِلَهَ إِلَّا هُوَ

حَمْدَةَ مُسْعِدِ حَمْدَةَ

(دهمه‌آلاتدارانی توندو ره لهم حیزب بان نهود لاین ناترسن،
له روشنبیرانی ساربهخ، که بوان کونترول ناکرین، دهترسن.)

شهربی سارد به سرهک وتنی نامیریکا و به هدرهی بلقکی خفرهه‌لات دوایی هات. نهود کهوره‌ترین سارک وتنی نامیریکا بwoo پیش ۱۱ ای سپتیتمبر، نامیریکا جنگنی دووهی کنداویشی برده‌ده. القاعیده بهوهی له ۱۹۹۸/۸/۷ دا هبردوو سه‌فارهتی نامیریکای له نیزی و دارولسه‌لام تهفانده‌ده، زهربیکی چاوه‌رینه‌کراوی سرهوانده تاقه شاسواره‌که کزه‌پیانی جیهان. نهود کهوره‌ترین زهر بwoo، دوای هدرهی دیواری برلین و پیش ۱۱ ای سپتیتمبر بهر نامیریکا کهوبیت.

نامیریکا به هذی توانای سهربازی و دراوهه، کونترولی دنیای کردوه، نوسامه بچ شکاندنی نهود دوو شکویی نامیریکا، ناومندی بازرگانی مجاهانی و پیتناکونی هلبزار، ناخر یهکمیان سیمیولی توانای نابوری و دوومیان رهمزی هیزی نامیریکایه.

دوای یازدهی سپتیتمبر، ترس بال بهسر نامیریکادا دهکشیت، بههای نولار داده‌هزت، نرخی نهوت هله‌دهکشیت و (بوش) پیش بالانسی تیک دهجهت و (جنگیکی دیکی خاچبیرستانه نری نیسلام جار دهداش و دهلهت: نهود لهکلمان نهبت، دهمان).

پیشتر نامیریکا شهربی لهبری دنیا هکرد، شهربی له فغانستان (ذاکوکی له خز کردن) بwoo، ناخر یازدهی سپتیتمبر کاریکی کرد، نامیریکا وک قوبیانی بیته بهر چاو، بچیه ناو هلهی له کیس خوی نهدا و به یهوتیکی خزرات لوهی پلانی بچ دانبور، هاوی دهست به سر دنیادا گرفتی دا. له یازدهی سپتیتمبرهدا دنیا وها هاته ههزا، نیدی پیش یازدهی سپتیتمبر و دوای یازدهی سپتیتمبر، له پیش زاین و پاش زاین، زیتر دهخاینه رستوه.

دوای یازدهی سپتیتمبر به بیانوی شهربی له سار ساغ بوبیتهوه گویی له تالمقونی دهکریت، بچ هیچ بالکیه که دهکریت و مافی نهوهشی نیبه که پاریزه‌هري ههبت، مرؤف زیندانی دهکریت و پیغی دادکایکردنی دهستنیشان ناکریت. مامه‌لایه‌که لهکل زیندانیه‌کانی گوانانتاناماودا که (دورگیکی سار به که‌مئنیزمه و زیندانیکی سر به نیمیرالبیز می‌لئیه)، «دهکرت، لتهک نازه‌لیشنا نهکراوه.

نوسامه بن لادن درنده‌یه‌ک بwoo، نامیریکا خوی دروستی کرد و دواتر نیوتونانی کونترولی بکا، نامهش نهود دوویات دهکاتهوه که هیچ کمسیک بان ولایتک ناوانانه له پابردووی خوی پزگاری بیت. CIA له سوودان سنت جار هاوی تیروزکردنی نوسامه دا، لئه ههوله‌کانی بچ بدرهم بون.

هله‌ههتکای یازدهی سپتیتمبر که نزیکی سن سالیک کاری بچ کراوه، له نیشی نووسه‌ریک دهجهت که یهکم بدرهمی شاکار بوبیت، بچیه دجی نیدی بان کاری دیکه نهکا، بان که کردی، له ههمان ناستی شاکاری یهکمیدا بیت. تدقیلی لهبر نهود ههکاره بیت، سالیکه بن لادن دهستیکی کوشندیه دیکی نهوهشاندووه؟

پیش‌سازانی فرین، له سالی را بردودا ۱۲ میلیارد دولاو زیانی لئه که‌تووه و سیمه‌کی هیله ههوابیه‌کان

ماهیه پوچ بون. له ۱۰ سالی را بردوودا عرب‌بستانی سعودی بایس ۱۰ میلیارد دلار چکی له نمریکا کریوه، که نامهش ریکورد شکانده له بواری چهک کریندا، تاخیر هرگز هیچ هاتن به ماوهی ده سال، هیندهی چهک له نمریکا نمکریوه. جئی سارجه له نزدیه هیزشبرده ۱۱ سیتیتیمبهر پازدهیان خلکی عرب‌بستانی سعودی بون و نمریکا متمانه‌ی جارانی بهو دوسته بیزینه ستراتیزیه‌ی ناما. به جیهانیبوون له بواره‌شدا دنیای کرده گوندیکی هینده چککه که خلکی عرب‌بستانی سعودی بتوانن نیوچرک بتقیقنه‌وه.

دواي یازدهی سیتیتیمبهر به پاساوی شهر دزی تیزرویزم، پوتین دهکه‌وته قلاچوکرنی چیجانبیه‌کان. شارقون دهکه‌وته بنه‌برکردنی فله‌ستینیبیه‌کان و بشیکه له خاکهی بزی قول کرد بون، داگری دهکاته‌وه، چین له جاران زتر مافی مردق پیشیتل دهکات و نمریکا وک جاران باس له پیشیتلکاریه‌یانه ناکا، دواي یازدهی سیتیتیمبهر ناوه‌ر استی سایسا (نازربایجان، نوزیکستان، تاجیکستان و پاکستان) له بر همبوونی نهوت و هلهکه‌وته جوگرا افیا بهو چعنگ دزی تیزرو، بایهخیکی زور پهیدا دهکات و پهلو ناسینی نمریکا له‌ویوه‌شاده دهکه‌وته زمیر و شاندن. هلهلمه‌کاهی ۱۱ سیتیتیمبهر، جوزج دهبلو بوش که دوو سی سالی دیکه ناستیره‌ی ناویانگی دهکوک؟ابوه، دهکاته قاره‌مانی بواری بنه‌برکردنی تیزرو!

نه‌گارچی متزووی نیسلام، بریتیبه له خوینیشتن و تزیبه له سه‌بریین و دهستبرینه‌وه و بردیباران کردن، نه‌گارچی خومهینی سه‌روهختی شهکر نیوانی نیران و عیراق، کلیله بههشتی دهکرده ملى لوان و بهره‌وه بدهکانی شهکر دهاردن، نه‌گارچی فله‌ستینیبیه‌کان دهنه بزمی سه‌فاری و خن ده‌تقینه‌وه، لئه هیشتنا نهولی له یازدهی سیتیتیمبهردا رووی دا، چاوه‌روان نه‌دهکرا و بایزیکی هیچگار دریز بوب، له بواری به هینده نه‌گرتني ژانی نینساندا. نیجه دملیت: (که خودا نهبت، له چی بترسین؟ سل له چی بکیتنه‌وه) کاس هیندهی تیزرویسته نیسلامیه‌کان بروایان به بونی خودا قایم نیبه، کچی بیباکانه کام ری زد پوخله، دهیگنه بار.

نزیکه‌ی نیوی سامان و داهاتی دنیا له‌زیر دهستی نمریکادایه، دهیتوانی بهو توانایه، هزاری له دنیادا نه‌عیلت، لئه نهکار وای کردا، نهادی به چی، کونترولی دنیای کردا؟ خن نهود بیریتانیا و فرمنسا بون، ولاتانی نیسلامیه‌کان داکیر کردوو، نهادی بچوچی نیسلامی توذری هینده قینی له نمریکایه؟ تو بلیه لعبه نهود بیت، که سیاسه‌تی نمریکا سه‌باره به رزقه‌لائی ناوین، جولوکه دایده‌ریزرتیت؟ تو بلیه له سونگکای نهوده بیت، نمریکا دقتی ریزمه دیکاتوره‌کانی و لاتانی که‌نادوه؟ له لاتن نمریکا سی ریزم له دهروهی بازنده کونترولی نمریکادا هبوبون، چیلی و نیکاراکوای رووخاند، لمیزه به بنکولکردنی (کویا) آشوه خبریکه.

ثایا نه‌بوبونی دیموکراتی له ولاتانی نیسلامیدا، خلک بوق هانا بوق تیزرو بردن، هان ندادات؟ ثایا نه او زبروزه‌نگهی دهسه‌هاتدارانی و لاتانی نیسلام پیاده‌ی دهکن، هاندمریک نیبه بوق نهوده برهه‌استکارانی نیسلامیش هانا بوق همان میتند بیهان؟ تیزرو، کوشتن یان نازاره‌دانی خلکانی بیتاوانه، جهنج دزیوتین جوزی تیزروه، زماره‌ی کوژراوانی بیتاوان له نئغفانستان، لای کم هیندهی زماره‌ی کوژراوانی ناوهدنی بازکانی جیهانی دهیت.

نه‌نیا له (کابوی)دا پهنجا هزار منداهی بنت نوا ههی، ۲۰٪ی مندالانی نئغفانستان پیش نهوده ته‌نیان بیت سالیک دهمن، هعفتی دو سهاد تا سمت سهاد کس، مینیان بیدا دهت‌قیتنه‌وه، نهوده خلکه‌کاهی به دهست بدخوارکیه‌وه ده‌نالین. به رهچاوه‌کردنی نه او زانیاریه‌یانه، ثایا سه‌رکه‌وته نمریکا له

نەغفاستان، بۆ نووە دەشیت، شانازی پتوھ بکریت؟

شەری کەندای دووم ٦٠ مiliارد دۆلاری تیجوو، تەنبا ٢٠٪ ئى پارهی، كەوتە ئاستقى ئەمریكا، ئەوی ترى ھاپیمان وە ئاستقى خیوان گرت. ھەنورکە كە ئەمریكا بۆ لیدانی عێراق لە دووی ھاپیمان ویله، خوازیارە نەركى شەركەيان لە بکىشىتەوە.

سەرەمختى دوومەن جەنكى جىھانگەرە، مېتلەر دنیاى كاول كرد بۇو، ئەمریكا بىتدەنگ بۇو، تا ھېرىش نەكرايە سەر خۆئى، نەجوجوھ شەرەوە. آى ئابى ١٩٤٥ ئەمریكا بە بۆمبي ئەتقۇم لە ھېرچىشىماي دا. بۆمبيكە نەخىزشخانەبىكى دا كە لە ناونەندي شارەكەدا بۇو، يەكسەر ١٠٠ ھەزار كەس و دواتر ھەنندەي دېكاي كوشت. ھەر ئاو رۆزە سەرۆكى ئوساسى ئەمریكا، تۈرمەن كوتى: لە ساربازىڭا كى كەنكى ۋابقۇمان داوه. ھاوینى ١٩٤٥ ئەمریكا ٦٦ شارى ۋابقۇنى سووئاتاند و دەيگەت: ۋابقۇن دەكىيەن و لەتكى بى شار، شارنىشىنەكانى ۋابقۇن بە زەجري ناپالىم دەبىزان و دەكولان.

دۈۋايتىكىرىنى ئەمریكا دواي يازدەي سېيتىمبەر، لە ئۇرۇپوادا، شىوهى بىزۇتنەوەيەكى چەماوەرى وەرگەت. ئەمریكا چوار سال بۇو شەرى ئېتىتامى دەكىد، ئوساس ئەمریكا يەكان كەوتىنە نايرەزايدى دەرىپىن دىرى ئاو چەنگە، وەلىنى يەشىتىكى كەنگ لە خەلکى ئەمریكا ھەر لە سەرەتاتوھ دىرى چەنگ بۇون لە ئەغفاستان.

فۇكىياما پېتى وابە: ئەمریكا گەرجى دنیاى خستووھە ئىتەر ھەزمۇونى خۆيىھە، لەن وەناتق كەوتووهتەوە، تا خەر لە روانگى دېستە دېتىنەكانىيەوە، نووە ئەمریكا يە كە ئاسايسى دنیاى خستووھە ماتقىسىيەوە. بە ياساوى (پاراستنى بەرژۇمنى ئىشىتمانى و ئاسايسى نەتەوەيى)، ھەر دوو چەنكى جىھانگەرە ھەلگىرسان، لە سەرەمختىكىدا كە وەلتانى ئۇرۇپويا لە پىتىاۋى يەكىتىدا، دەستبەردارى بەشىك لە قازانچى تابىھىتى و ھەندىك لە سەرەمەرى ئەتەمەپىان دەهن، تازەكى ئەمریكا بە بىانۇوى ياراستنى ئاسايسى نەتەوەيى و سوودى تايىتىيەوە، ھەر شەھە لە ئاسايسى جىھان دەكە.

وەك ھانتىنەتكۈن باڭشەپ بۆ دەكە، ١١ ئى سېيتىمبەر شەر ئىوان دوو كولتۇر ئۇرۇپ. يەك جار شەرى ئىوان دوو كولتۇر بىوە داوه، ئوپىش لە سەددەي دوازىدە كە بە سەرگەوتى سەلاھىدەن ئەپەپىيى كۆتايىيەتات. ئەگەر شەر زادەي مەملەتنى ئىوان كولتۇرەكەن بۇوايە، عىراق و ئىرانى ھاوكولتۇر، ھەشت سال شەری يەكىيان نەدەكەرد.

ئەمریكا كە ھەميشە فاكتەرى ھەلگىرسانى شەر بۇوە، ناتوانى بېتىت، ھۆكاري سەپاندى ئاشتى. تا نايكىسانى، ھەزارى و كۆمەلەكى داخراو بىتىن، تىرۇر دەمەتىت، بۆزە دۈۋايتىكىرىنى ئەوانە لە دۈۋايتىكىرىنى تىرۇر كەنكتە، ئەوانە ھۆكارىن، تىرۇر ئانجامە.

2002. 09. 17

زىيەدرەكەن

(1) John Berger, Hiroshima 1945 New York 2001, Aftonbladet/ Kultur 2002/09/01

(2) Wolfgang Hansson, Ett år efter terorattacken, Aftonbladet/ Kultur 2002/09/09

(٣) ف. فوكىياما، امريكا مطلقة الهميت ولكنها مطلقة العزلة، الشرق الأوسط ٢٠٠٢/٩/١٢ ص ٢٦ *

* ئەدۇنىس.